

รายวิชา ภาษาศาสตร์เบื้องต้น (Introduction to Linguistics)

โดย...พระครูปริยัติสโมธาน ดร.

สัปดาห์ที่ 7 : สัทวิทยา (Phonology)

7.1 ความหมายของสัทวิทยา (Phonology)

สัทวิทยา (Phonology) เป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่ศึกษาระบบเสียงของภาษา และหน้าที่ของเสียงในการสร้างความหมาย โดยมุ่งศึกษาว่าเสียงต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างไรภายในระบบภาษา

ความแตกต่างระหว่าง **สัทศาสตร์ (Phonetics)** และ **สัทวิทยา (Phonology)** คือ

สัทศาสตร์ (Phonetics)	สัทวิทยา (Phonology)
------------------------------	-----------------------------

ศึกษาเสียงในเชิงกายภาพ	ศึกษาหน้าที่ของเสียงในระบบภาษา
------------------------	--------------------------------

ศึกษาวิธีการออกเสียง	ศึกษาว่าเสียงใดทำให้ความหมายเปลี่ยน
----------------------	-------------------------------------

สนใจการผลิตเสียง	สนใจกฎเกณฑ์ของเสียงในภาษา
------------------	---------------------------

David Crystal อธิบายว่า

"Phonology is the study of the sound systems of languages."

หมายถึง การศึกษาระบบเสียงและแบบแผนของเสียงในภาษา

ส่วน Peter Roach กล่าวว่า

"Phonology studies how sounds function within a language."

หมายถึง การศึกษาหน้าที่ของเสียงภายในระบบภาษา

7.2 หน่วยเสียง (Phoneme)

ความหมายของหน่วยเสียง

หน่วยเสียง (**Phoneme**) คือ หน่วยเสียงที่เล็กที่สุดในภาษาซึ่งสามารถทำให้ความหมายของคำแตกต่างกันได้

โดยทั่วไปเขียนอยู่ในเครื่องหมายทับ

เช่น

- /p/
- /b/
- /t/
- /k/

ตัวอย่างหน่วยเสียงภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 1

- pat /pæt/
- bat /bæt/

ต่างกันเพียงเสียง

- /p/
- /b/

แต่ความหมายเปลี่ยนไป

ดังนั้น /p/ และ /b/ เป็นคนละหน่วยเสียง

ตัวอย่างที่ 2

- ten /ten/
- den /den/

ต่างกันที่

- /t/
- /d/

จึงเป็นคนละหน่วยเสียง

ตัวอย่างที่ 3

- fan /fæn/
- van /væn/

ต่างกันที่

- /f/
- /v/

จึงเป็นคณะหน่วยเสียง

ลักษณะสำคัญของหน่วยเสียง

1. เป็นหน่วยเสียงที่เล็กที่สุด
2. มีหน้าที่แยกความหมาย
3. แต่ละภาษามีจำนวนหน่วยเสียงแตกต่างกัน

ตัวอย่าง

ภาษาอังกฤษมีประมาณ 44 หน่วยเสียง

- พยัญชนะประมาณ 24 หน่วยเสียง
- สระประมาณ 20 หน่วยเสียง

(ขึ้นอยู่กับสำเนียงที่ศึกษา)

7.3 ออลโลโฟน (Allophone)

ออลโลโฟน คือ รูปแปรของหน่วยเสียงเดียวกัน

ไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยน

ตัวอย่าง

หน่วยเสียง /p/

คำว่า

- pin [p^hin]
- spin [spin]

เสียง /p/ ออกเสียงต่างกัน

- [p^h] มีลมพ่น
- [p] ไม่มีลมพ่น

แต่ยังถือว่าเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน คือ /p/

แนวคิดนี้ได้รับการอธิบายอย่างชัดเจนโดย Kenneth L Pike และ Charles F Hockett

7.4 คำคู่เทียบเสียง (Minimal Pair)

ความหมาย

Minimal Pair คือ คำสองคำที่แตกต่างกันเพียงหน่วยเสียงเดียว แต่มีความหมายต่างกัน

ใช้พิสูจน์ว่าเสียงสองเสียงเป็นคณละหน่วยเสียง

ตัวอย่าง **Minimal Pair** ภาษาอังกฤษ

คำที่ 1 คำที่ 2 หน่วยเสียงที่ต่างกัน

pat bat /p/ - /b/

ten den /t/ - /d/

sip zip /s/ - /z/

fan van /f/ - /v/

coat goat /k/ - /g/

ตัวอย่างการวิเคราะห์

pat /pæt/

bat /bæt/

ต่างกันเพียง

- /p/
- /b/

ดังนั้น /p/ และ /b/ เป็นคนละหน่วยเสียงในภาษาอังกฤษ

ประโยชน์ของ **Minimal Pair**

1. ใช้ค้นหาหน่วยเสียงของภาษา
2. ใช้สอนการออกเสียงภาษาอังกฤษ
3. ใช้วิเคราะห์สำเนียงผู้เรียนภาษา
4. ใช้ในการวิจัยทางสัทวิทยา

7.5 กระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียง (Phonological Processes)

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียง คือ การที่เสียงเปลี่ยนรูปตามสภาพแวดล้อมทางภาษา

1. การกลมกลืนเสียง (Assimilation)

เสียงหนึ่งได้รับอิทธิพลจากเสียงข้างเคียง

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ

good boy

เสียง /d/ มักออกเสียงใกล้เคียงกับ /b/

ทำให้ได้ยินคล้าย

[gʊb bɔɪ]

อีกตัวอย่าง

input

ในภาษาพูดมักออกเสียงเป็น

[ɪmpʊt]

เนื่องจาก /n/ เปลี่ยนเป็น /m/ ก่อนเสียง /p/

2. การตัดเสียง (Elision)

การละหรือหายไปของเสียงบางเสียง

ตัวอย่าง

friendship

มักออกเสียง

/frenʃɪp/

แทน

/frendʃɪp/

เสียง /d/ ถูกละออก

อีกตัวอย่าง

next day

มักออกเสียง

/neks deɪ/

เสียง /t/ หายไป

3. การเพิ่มเสียง (Epenthesis)

การเพิ่มเสียงเพื่อให้ออกเสียงง่ายขึ้น

ตัวอย่าง

something

ผู้พูดบางสำเนียงอาจออกเสียง

/sʌmpθɪŋ/

โดยเพิ่มเสียง /p/

ระหว่าง /m/ และ /θ/

4. การเชื่อมเสียง (Linking)

พบมากในการพูดภาษาอังกฤษต่อเนื่อง

ตัวอย่าง

far away

ออกเสียงเป็น

/fɑːr əweɪ/

มีการเชื่อมเสียง /r/

ตัวอย่าง

go on

/gəʊn/

มีเสียงเชื่อมคล้าย /w/

5. การอ่อนเสียง (Lenition)

เสียงบางเสียงอ่อนลงเมื่ออยู่ในบริบทเฉพาะ

ตัวอย่างในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

water

มักออกเสียง

/'wɑːrər/

โดย /t/ เปลี่ยนเป็น flap [ɾ]

การประยุกต์ใช้สัทวิทยา

1. การสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษ
 2. การสร้างพจนานุกรม
 3. การพัฒนาระบบรู้จำเสียงพูด (Speech Recognition)
 4. การวิเคราะห์สำเนียงภาษา
 5. การศึกษาภาษาที่สอง (Second Language Acquisition)
-

นักภาษาศาสตร์สำคัญด้านสัทวิทยา

Nikolai Trubetzkoy

ผู้บุกเบิกสัทวิทยาสมัยใหม่ และสมาชิกสำคัญของ Prague School

Roman Jakobson

เสนอแนวคิดเรื่องคุณลักษณะจำแนกเสียง (Distinctive Features)

Noam Chomsky

พัฒนาทฤษฎีสัทวิทยาเชิงกำเนิด (Generative Phonology)

Morris Halle

ร่วมกับ Chomsky พัฒนางาน *The Sound Pattern of English*

Peter Roach

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกเสียงและสัทวิทยาภาษาอังกฤษ

สรุปความแตกต่างระหว่าง **Phonetics** และ **Phonology**

Phonetics	Phonology
ศึกษาเสียงจริงที่ออกมา	ศึกษาหน้าที่ของเสียง
เน้นการผลิตเสียง	เน้นระบบเสียง
ศึกษาอวัยวะการออกเสียง	ศึกษาหน่วยเสียง
ใช้สัญลักษณ์ IPA อธิบายเสียง วิเคราะห์รูปแบบเสียง	

งานมอบหมาย (แบบอัตนัย)

ข้อที่ 1

อธิบายความหมายของ “หน่วยเสียง (Phoneme)” และ “คำคู่เทียบเสียง (Minimal Pair)” พร้อมยกตัวอย่างคำคู่เทียบเสียงภาษาอังกฤษอย่างน้อย 10 คู่ และอธิบายว่าแต่ละคู่พิสูจน์การมีอยู่ของหน่วยเสียงอย่างไร

ข้อที่ 2

เลือกคำภาษาอังกฤษจำนวน 10 คำที่พบกระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียง (Phonological Processes) เช่น Assimilation, Elision, Epenthesis, Linking หรือ Lenition แล้ววิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเสียงที่เกิดขึ้น พร้อมอธิบายสาเหตุทางสัทวิทยาของแต่ละกรณี

เอกสารอ้างอิง

Crystal, D. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (6th ed.). Oxford: Blackwell.

Roach, P. (2009). *English Phonetics and Phonology* (4th ed.). Cambridge University Press.

Ladefoged, P., & Johnson, K. (2015). *A Course in Phonetics* (7th ed.). Cengage Learning.

Trubetzkoy, N. S. (1969). *Principles of Phonology*. Berkeley: University of California Press.

Jakobson, R., Fant, G., & Halle, M. (1952). *Preliminaries to Speech Analysis*. MIT Press.

Chomsky, N., & Halle, M. (1968). *The Sound Pattern of English*. New York: Harper & Row.